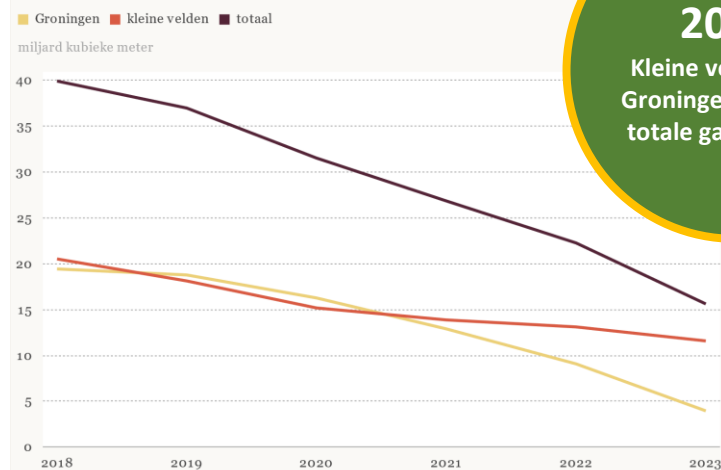

- RAADSVRAGEN
- KLEINE GASVELDEN IN NOARDEAST FRYSLAN
- PRODUCTIECIJFERS REGIONALE GASVELDEN

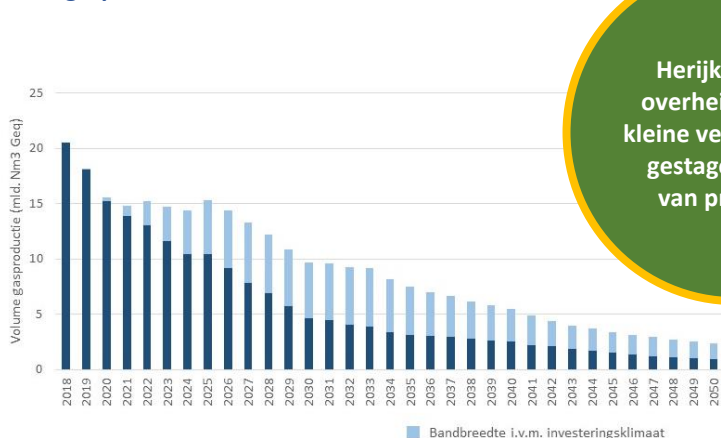
KLEINE GASVELDEN IN NEDERLAND

Aardgasproductie in Nederland 2018-2023

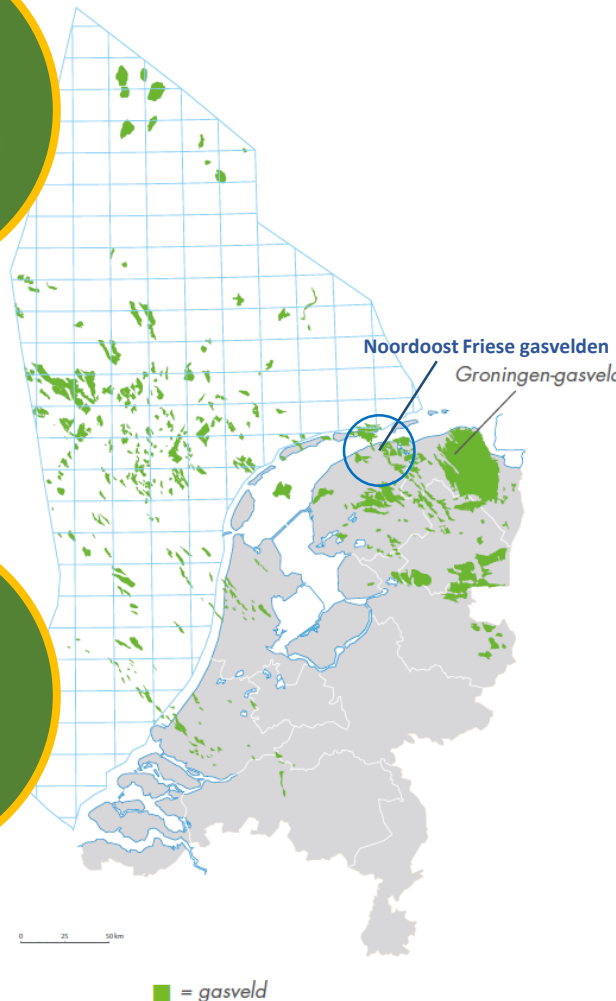

2021:
Kleine velden gaan Groningen voorbij in totale gasproductie

Aardgasproductie kleine velden 2018-2050

Herijking door overheid van het kleine veldenbeleid: gestage afbouw van productie

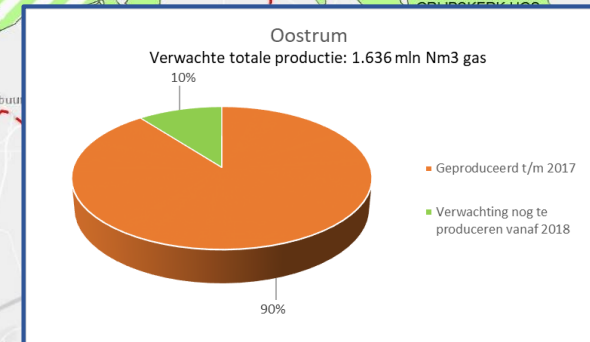
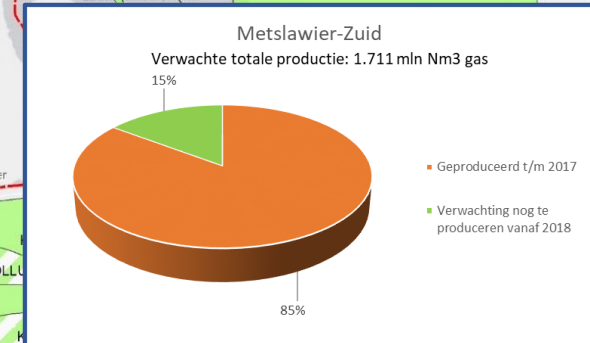
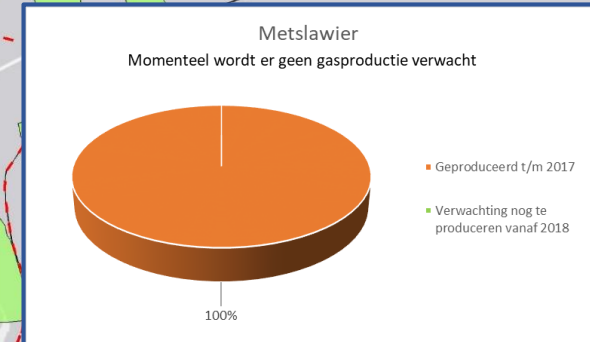
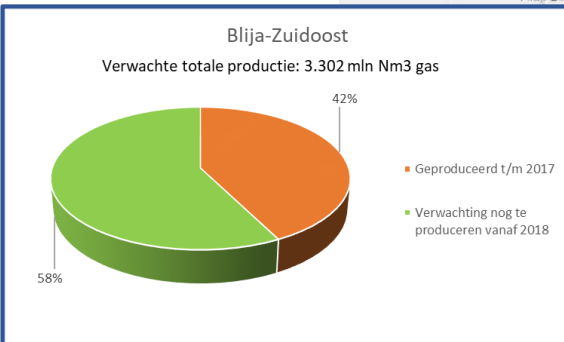
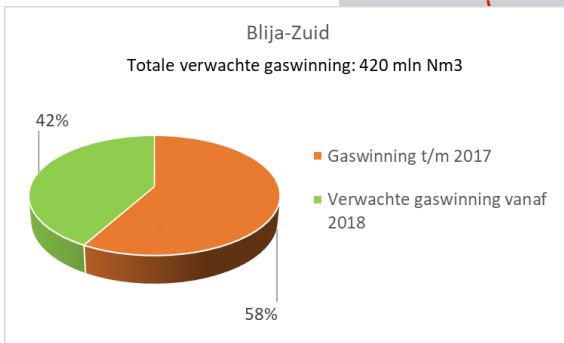
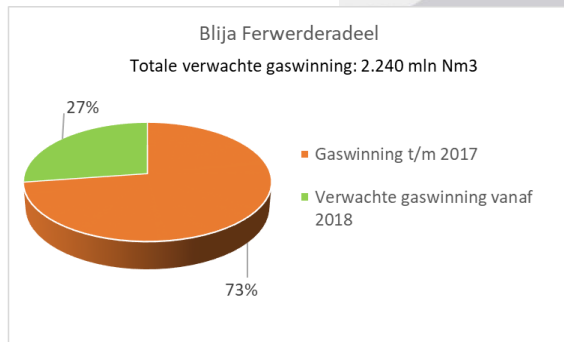
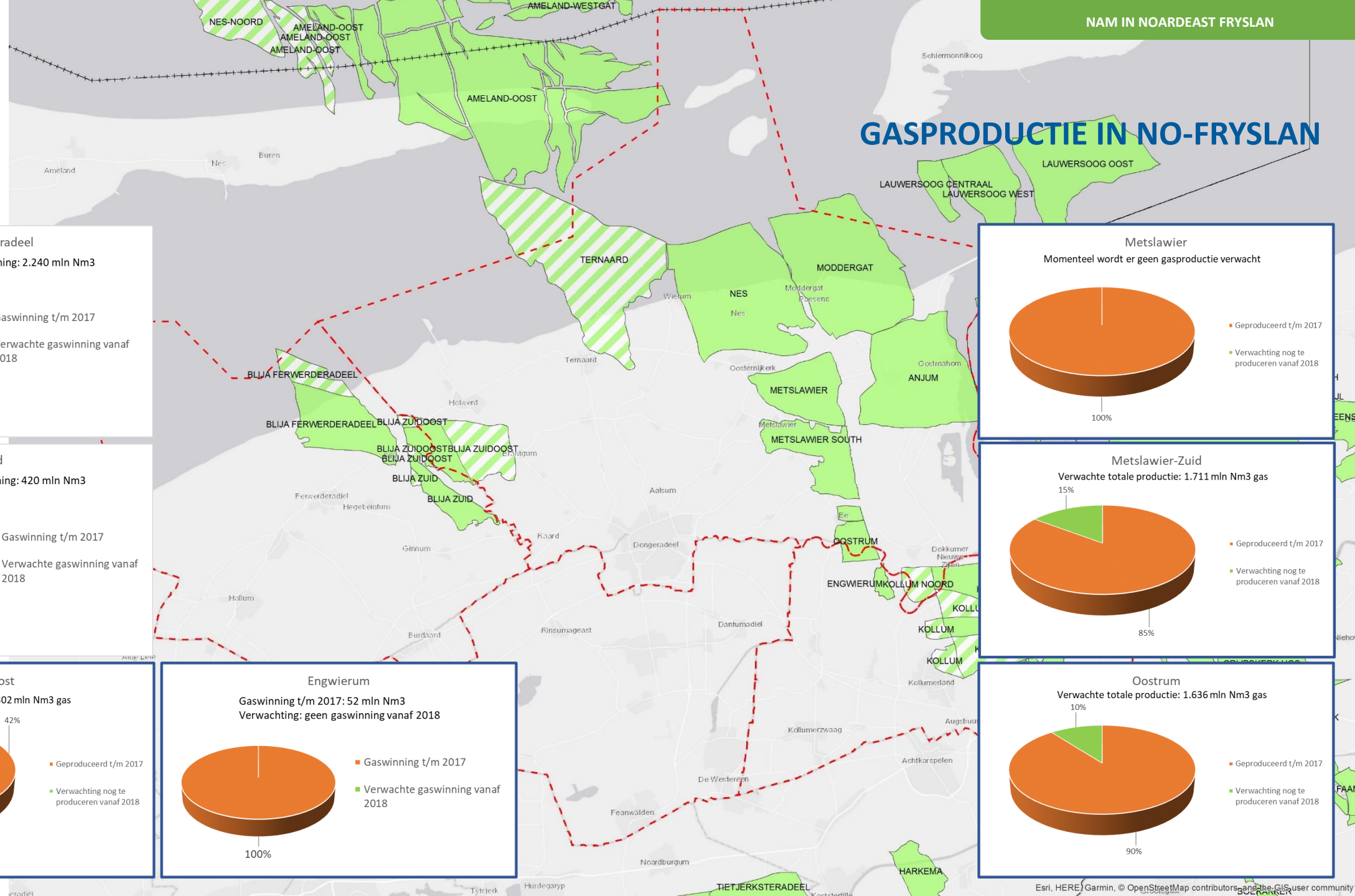

- Circa 125 producerende aardgasvelden in Nederland onshore en offshore
- Kleine velden leveren 30% van geproduceerd aardgas
- Productie uit de kleine gasvelden neemt ieder jaar af
- Kleine gasvelden zijn geen capaciteitsvervanging voor afname productie uit het Groningen-veld
- Groningen-veld produceert laag calorisch aardgas, de kleine velden veelal hoog calorisch aardgas
- NAM wint gas en levert via netwerk aan Gasunie, het aardgas wordt verkocht door Gasterra
- Ca. 70% van het hoogcalorische aardgas uit kleine velden wordt door Gasunie met stikstof geconverteerd naar laagcalorisch gas
- Huishoudens: laag calorisch aardgas (CV en koken)
Industrie: laag en hoog calorisch aardgas (productieproces)

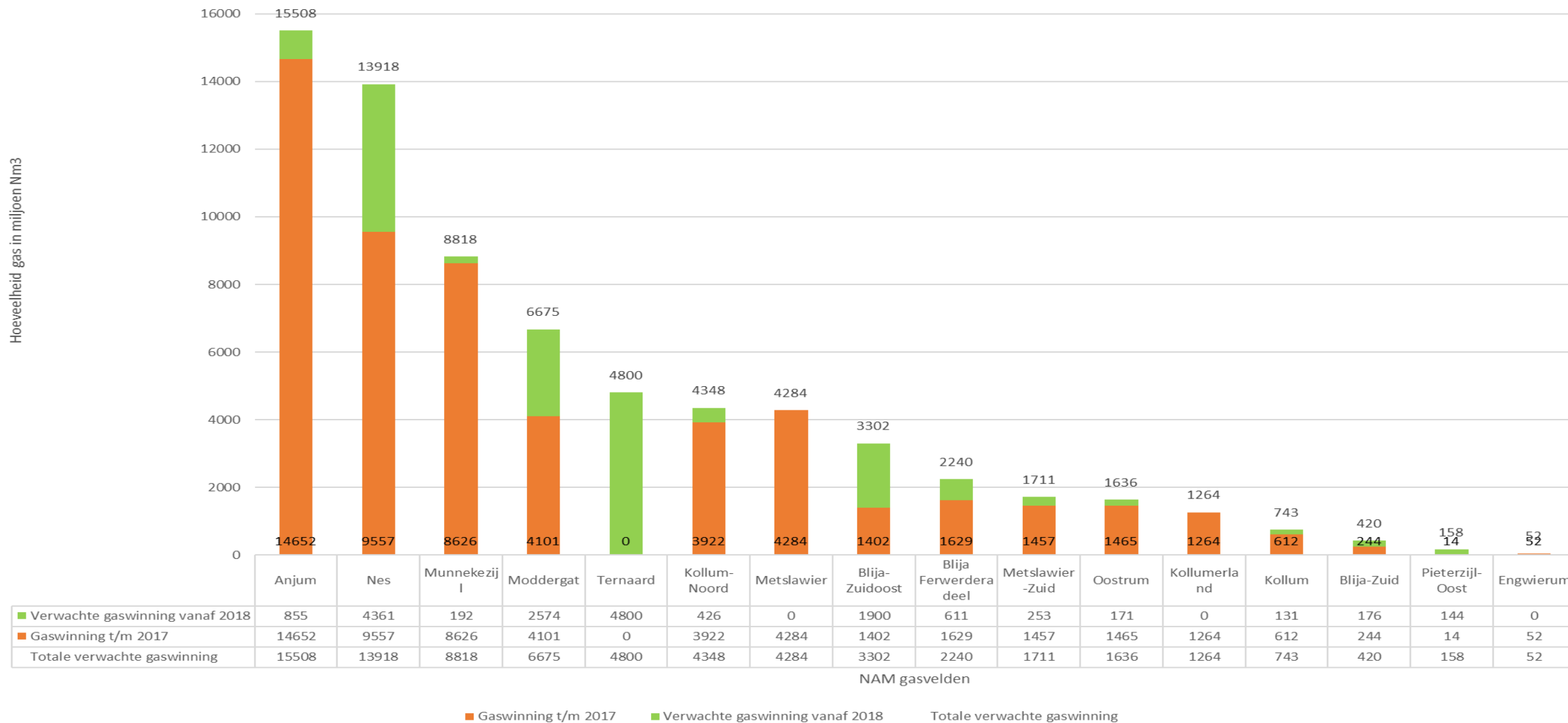

GASPRODUCTIE IN NO-FRYSLAN

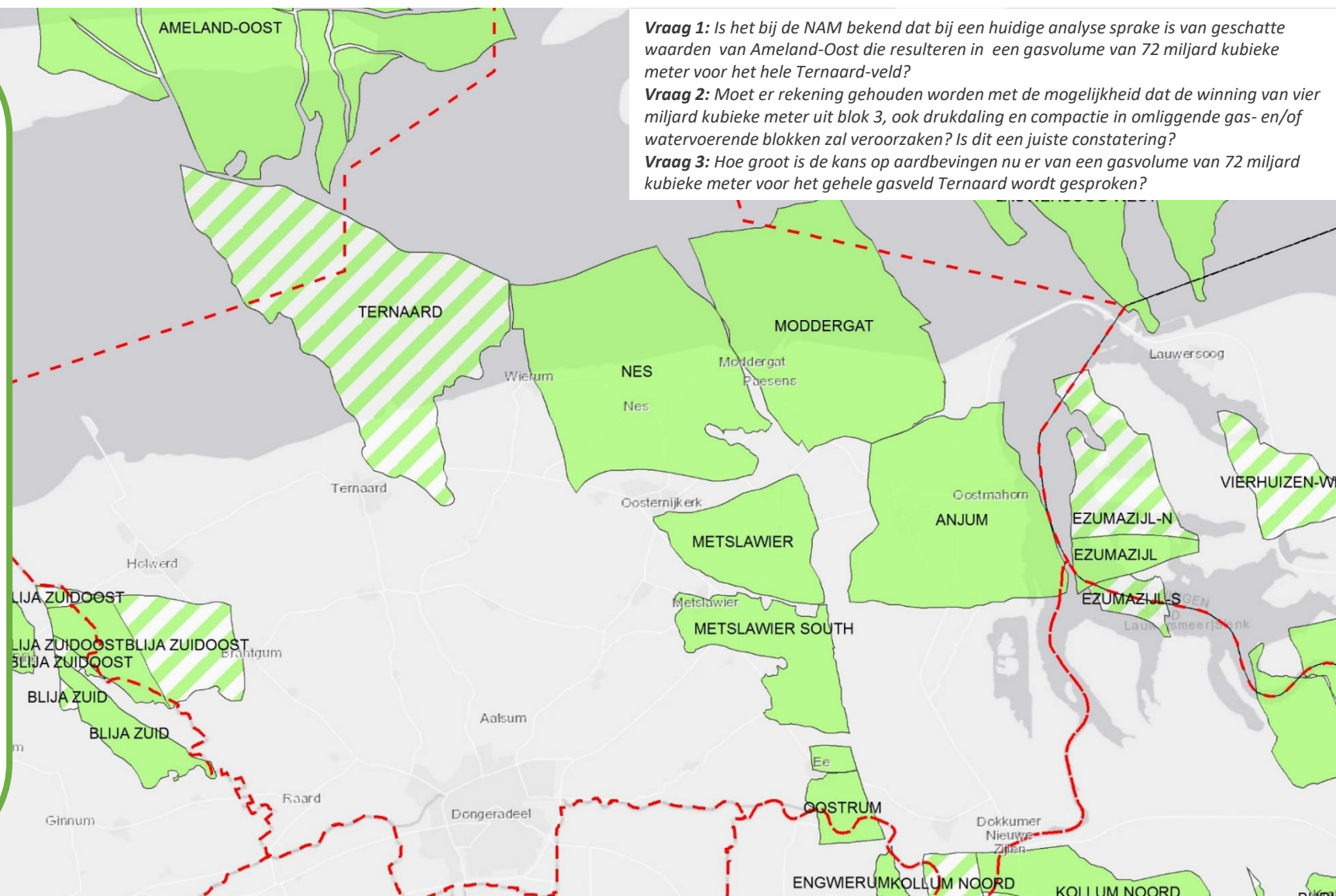

GASPRODUCTIE IN NO-FRYSLAN

RAADSVRAGEN: AMELAND OOST vs. TERNAARD

1. Zijn twee afzonderlijke velden waarbij er geen interactie plaats vindt tussen de beide velden (m.b.t. aardgas en water). De volumes van beide velden kunnen dan ook niet worden opgeteld tot 72 bcm.
  - Ameland-Oost: een geschat volume 51 bcm, waarvan 42 bcm gewonnen.
  - Ternaard: een geschat volume 24 bcm, waarvan winningsvolume 4,8 – 7,5 bcm in aanvraag is.
2. Het Ternaard-veld bestaat uit vier blokken. Bij winning uit het aan te boren blok is drukkaling - en daarmee compactie - in overige blokken in principe mogelijk. In risico-analyses (MER) is dit wel uitgangspunt voor berekeningen.
3. Volume van 72 bcm is niet aan de orde (zie 1), daarmee is er ook geen ander seismisch risico. Beide gasvelden vallen in zgn. categorie 1 van de Seismische Risico Analyse van SodM/TNO.

Vraag 1: Is het bij de NAM bekend dat bij een huidige analyse sprake is van geschatte waarden van Ameland-Oost die resulteren in een gasvolume van 72 miljard kubieke meter voor het hele Ternaard-veld?

Vraag 2: Moet er rekening gehouden worden met de mogelijkheid dat de winning van vier miljard kubieke meter uit blok 3, ook drukkaling en compactie in omliggende gas- en/of watervoerende blokken zal veroorzaken? Is dit een juiste constatering?

Vraag 3: Hoe groot is de kans op aardbevingen nu er van een gasvolume van 72 miljard kubieke meter voor het gehele gasveld Ternaard wordt gesproken?

RAADSVRAGEN: TERNAARD

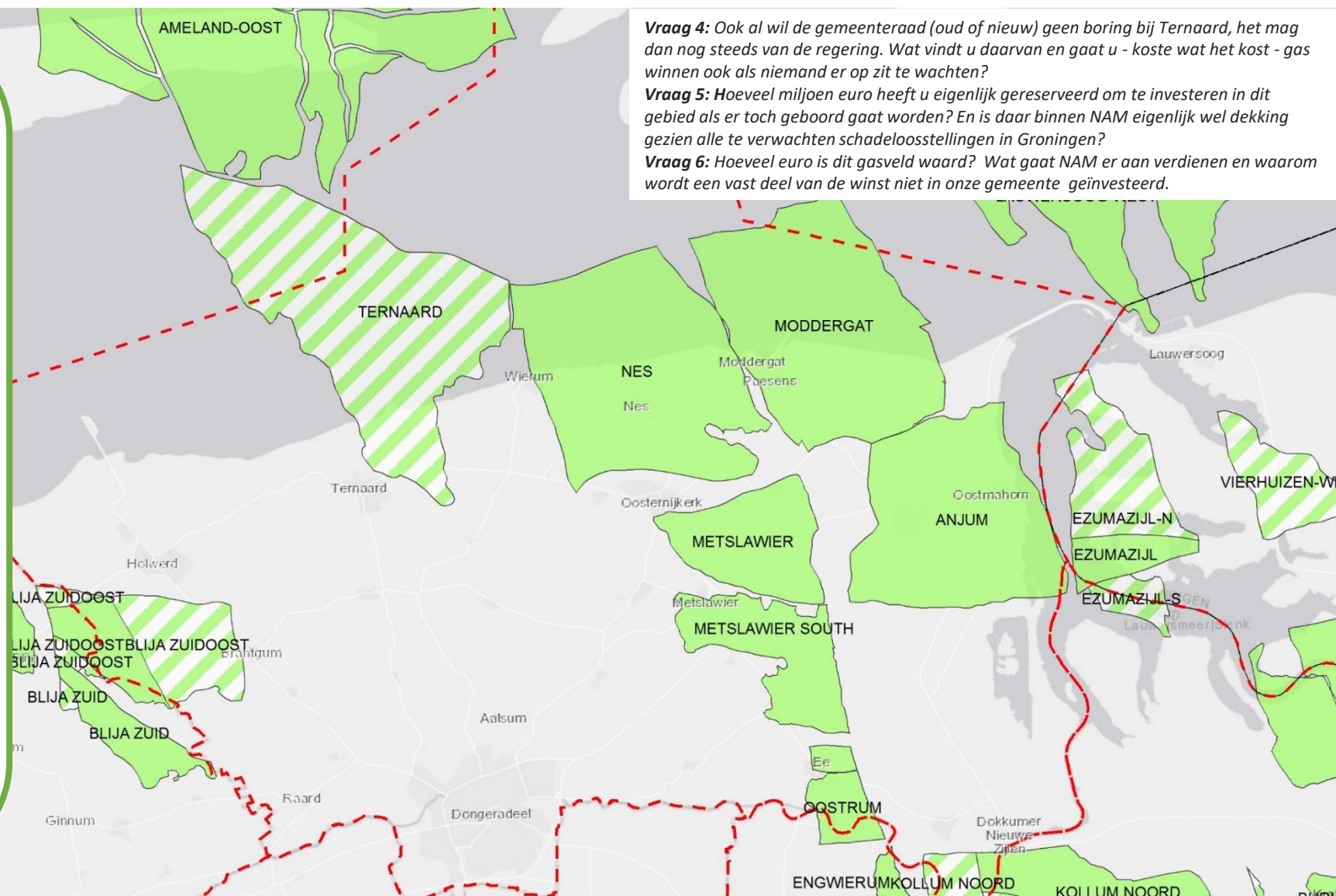
4. Het ministerie (EZK) beoordeelt in het kader van de Rijkscoördinatieregeling (RCR) zowel de vergunningaanvraag als ook alle adviezen en inspraakreacties.

Verleent EZK op basis van het RCR-traject en rekening houdend met het Omgevingsproces de vergunning, dan voert NAM de winning uit conform het ministeriële Instemmingsbesluit.

5. NAM wil substantieel bijdragen aan het versnellen van de regionale energietransitie, in overleg met de regio.

De financiering staat los van de beschikbare reserves die voor Groningen gemaakt zijn (en in de toekomst worden).

6. De waarde van het gasveld is afhankelijk van de uiteindelijke gasproductie, pas na de boring wordt duidelijk of het beoogde volume aan winning mogelijk is.

Vraag 4: Ook al wil de gemeenteraad (oud of nieuw) geen boring bij Ternaard, het mag dan nog steeds van de regering. Wat vindt u daarvan en gaat u - koste wat het kost - gas winnen ook als niemand er op zit te wachten?

Vraag 5: Hoeveel miljoen euro heeft u eigenlijk gereserveerd om te investeren in dit gebied als er toch geboord gaat worden? En is daar binnen NAM eigenlijk wel dekking gezien alle te verwachten schadeloosstellingen in Groningen?

Vraag 6: Hoeveel euro is dit gasveld waard? Wat gaat NAM er aan verdienen en waarom wordt een vast deel van de winst niet in onze gemeente geïnvesteerd.

RAADSVRAGEN: GRONINGEN vs. KLEINE VELDEN

7. Brief van minister Wiebes aan industrie (de 200 grootste verbruikers) gaat over afbouw van het gebruik van laag calorisch 'Gronings aardgas' in 2022 door:

- omschakelen naar het gebruik van hoog calorisch aardgas uit kleine velden
- Verduurzaming (door bijv. electrificatie of groen gas)

Het aardgas onder de Waddenzee is evenals de regionale velden op land zogeheten hoog calorisch aardgas. Gasunie converteert een deel van het hoog calorisch aardgas naar laagcalorisch aardgas.

NAM verkoopt zelf geen aardgas aan eindgebruikers, de enige 'klant' is Gasterra.

8. Aardgas is transitiebrandstof: nodig zolang alternatieve energiebronnen onvoldoende capaciteit bieden om de vraag van de markt te bedienen blijft aardgas nodig.

Vraag 7: Nederlandse grote industrieën mogen geen aardgas meer gebruiken. Als het aardgas onder Ternaard voor hen bestemd is, hoe denkt u het dan te verkopen? M.a.w. wat voor soort gas zit onder de Waddenzee en welke afnemer kan dit gebruiken?

Vraag 8: Zowel Shell als Exxon willen investeren in waterstof. Is het niet veel slimmer om gas te laten zitten? Zo nee, waarom niet?

RAADSVRAGEN: BODEMDALING

9. Een maximum t.a.v. bodemdaling en productie bestaat al: de productie wordt bepaald met behulp van het ‘Hand Aan de Kraan’ principe. De beoogde winning uit het Ternaard-veld past daar volledig in.

Maximale productie vastgelegd in winningsplan en instemmingsbesluit. Bodemdaling wordt over meerdere referentiepunten gemeten.

10. Voor de gas- en zoutwinning onder het Wad en de effecten geldt een strikt wettelijk regime. Voor, tijdens en na gaswinning bestudeert en rapporteert NAM over de effecten voor een omvangrijk gebied.

De effecten van de winning onder het Wad worden jaarlijks gerapporteerd aan de onafhankelijke Commissie MER. Er is tot op heden onafhankelijke onderzoekers de Commissie geen nadelig effect geconstateerd.

11. Boren naar gas in de Waddenzee is niet toegestaan, winning van aardgas onder de Waddenzee vanaf landlocaties is toegestaan.
12. Noch vanuit Moddergat, noch vanuit enig ander klein veld wordt extra aardgas gewonnen door afname Groningen.

Vraag 9: Is het mogelijk dat er een maximum aan de boring of productie wordt gesteld en/of een afspraak over het aantal cm gemiddelde bodemdaling op meerdere referentiepunten? Zo nee, waarom niet. En wat als de gemeente raad die als eis stelt?

Vraag 10: U gaat boren onder een werelderfgoed, maar als belanghebbende bij deze boringen kijkt u niet veel verder dan onze gemeentegrens. Hoe verklaart u dit beperkte blikveld?

Vraag 11: Eigenlijk mag er niet geboord worden in de Waddenzee. Door nu net buiten het wettelijke randje van de Waddenzee te gaan boren zoekt u de mazen van de wet op. Past dat eigenlijk nog wel in deze tijd?

Vraag 12: Hoeveel wordt er nu extra gewonnen in Moddergat, dus onder de Waddenzee, omdat de gaswinning van het Groningen-veld minder wordt?

RAADSVRAGEN: METEN EN MELDEN

13. De ecologische effecten worden gemonitord door (externe) onafhankelijke wetenschappers en gecontroleerd door de Commissie MER.
14. NAM is bij wet als initiatiefnemer en operator de partij die verantwoordelijk is, maar kiest positie op afstand. Beslissingen worden autonoom door NAM en haar aandeelhouders genomen.
15. Schade die al is ontstaan moet bij NAM gemeld worden in afwachting van een onafhankelijke landelijke regeling (Min EZK).
16. Het MER is gereed en ligt ter beoordeling en procedure bij het ministerie van EZK.
17. De toekomstige vormgeving en invulling van het omgevingsproces wordt in oktober in het Bestuurlijk Overleg besproken.
18. Hand aan de Kraan: bodemdaling Waddenzee mag niet meer zijn dan natuur door aanvoer van sediment kan compenseren. Het volume van gaswinning wordt daarop afgestemd, er is nog geen ingreep nodig geweest.

Vraag 13: Welke instantie gaat onafhankelijk de ecologische en economische impact monitoren? Uiteindelijk wordt er nu ook al op diverse plekken in onze gemeente gas gewonnen.

Vraag 14: Hoe zorgt de NAM ervoor dat meten, monitoren, investeren en compenseren onafhankelijk is van “de politiek”?

Vraag 15: Bij welke onafhankelijke partij kunnen onze inwoners nu al terecht om te verwachte (of al ontstane) schade aan hun bezittingen te melden?

Vraag 16: In Ternaard status & planning wordt er van uitgegaan dat het MER eindconcept, juni 2018 gereed is. Klopt dit?

Vraag 17: In Ternaard status & planning wordt ook over verdere vormgeving omgevingsproces juli 2018 gesproken. Klopt dit?

Vraag 18: It “Hand aan de kraan” prinsipe, wat hâldt dat konkreet yn en is der alris gebrûk fan makke?

